

L'AMIC DEL POBLE

Núm. 22 —Any II

Girona, 2 de Novembre de 1932

Preu: 10 cts.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: FORÇA, 6, 1.er

Progrés i civilització

Fa catorze anys que acabà la Gran Guerra, deixant el món en un espaume d'horror. Al cap de catorze anys se sent ja d'una manera precisa que aquella guerra que havia d'acabar totes les guerres no ha aconseguit ni tan sols d'allunyar per un període raonable la possibilitat d'una altre guerra. I encara una cosa pitjor: que aquesta guerra, si venia, seria cent vegades més horrible i mortífera que la passada. Perquè d'aleshores ençà els mitjans bèl·lics han augmentat d'eficàcia en termes paorosos i han accentuat llur evolució de recursos combatius en recursos destructius. No a les fargues ni a les fornals es preparen les armes de demà, sinó en el secret pacient i meticulós dels laboratoris; i la ciència té avui dia legions senceres de conreadors lliurats a la tasca diabòlica de convertir en un crim esgarrifós àdhuc la defensa dels interessos legítims de les nacions. Els gasos asfixiants, ja són poca cosa. Podien deixar generacions d'homes inutilitzats per sempre, en una agonia constant; però encara en deixaven alguns. Ara, ens diuen que la tècnica de l'homicidi en gran es-

cala ha trobat maneres d'arrasar tota una contrada amb una epidèmia mortífera. I cada recurs d'aquest haura estat un progrés, una victòria de la ciència, guanyat a pols, amb esforços genials de la intel·ligència operant amb una freda furor que es posa uns problemes concrets i els resol sense consideració per l'harmonia de les coses que no deixa un sol acte de l'home indiferent per a la seva sort i la dels altres. Sembla que com més gran és el poder de l'home més es despreocupa de com el fa servir i de la responsabilitat que el poder li crea. La ciència no vol conèixer el bé ni el mal i l'home s'empara en la ciència per a cobrir amb una bandera les seves malvestats. I d'això en diu progrés, una cosa que algun temps s'ha volgut fer anar plegat amb la civilització. Però el joc ha anat massa enllà i ara fins els més orbs s'adonen que la civilització té una llei i una essència pròpia de natura espiritual que massa sovint el progrés no serveix. I convé que aquesta distinció es faci ben clara en la consciència de la humanitat perquè de desconèixer-la prové que allò que podria ésser impuls vivificador sigui massa sovint llevat de mort.

PAU ROMEVA

Els dos camarades

LA LLEI DE LA RESTITUCIÓ

¿Saps el que m'han dit alguns amics que han tingut esment del que tractavem en les nostres converses? ¿si és que posseïssim algun secret per a fer produir molt lés terres, que a ells els interessaria saber.ho?

—Es que deuen ésser de l'art...

—Siguin o no siguin de l'art, trobo que no és mai cap mal divulgar aquests coneixements en benefici de tothom; el que hi ha és que com d'aquestes coses jo a poca diferència en sé com ells, he procurat escapolir la resposta dient-los que són coses que no es poden tractar en poques paraules, que un altre dia en podríem par-

lar llargament, i vaig pensar, en parlaràs ai teu camarada...

—¡Vaia una manera d'embarcar-me! Però sia tot per amor de Déu i bé del proïsme.

Te'n diré alguna cosa, perquè si bé no soc de la professió, he nascut a pagés, he viscut amb un que havia estudiat en una Granja, he llegit bastants tractats d'agricultura elemental i sempre en queda alguna cosa, majorment que totes les arts es funden en principis generals i certs i, aquests sabuts, és fàcil baixar a la pràctica que cadascú en pot fer en les seves finques.

—Això crec em bastarà, perquè de llàvia per parlar d'allò que hagi entés bé, no me'n manca, gràcies a Déu.

—Doncs anem al gra, però abans per aclarir algun concepte te contaré un cas que li passà a un que jo conec molt bé,

Se dirigia amb un company de la població a un centre per a donar-hi una conferència d'aquestes coses, quan al passar davant d'una casa l'acompanyant digué a l'home que estava al pas de la porta: ¿que no hi anem a sentir aquest senyor que us parlarà de la manera d'obtenir bones cullites de la terra.

Això rai, respongué, bé m'ho sé prou, i de seguida surtí amb aquest ciri trencat: ¿Que pot ésser farà ploure quan hi hagi secada?

¿Què et creuries que digué el conferenciant?

¿Què hauries dit tú?

—Jo res.

—Doncs ell feu el mateix: donà la callada per resposta, car no la mereixia.

Això t'ho he volgut referir perquè vegis que hi ha persones que tenen interès en confondre les coses i passen d'una qüestió a una altra. Si haguessim parlat que ultra el saber i treball de l'home, era necessari el concurs de la Providència que ha d'enviar sol, pluja i el temps convenient, aleshores la pregunta hauria estat al seu lloc. Ja en parlarem en el seu dia.

—Entès, i anem al gra que deies abans, deixant els rutinaris que *allà se les componguin*.

—Has de saber que tota l'agricultura racional i progressiva descança sobre un principi cert, admés per tot-hom, a saber, que s'ha de restituir a

la terra els elements que l'anterior collita n'ha sustret, perquè no hem pas de pensar que les plantes visquin creixin i fructifiquin sense alimentació. Tal és la llei que s'anomena de la restitució, que els sabis han elevat a axioma dient que sense restitució no hi ha salvació.

—Així m'agrada, coses clares i ben dites.

I ara digues-me: que es poden saber els elements de què s'alimenten les plantes? I una vegada aquests coneguts, sabrem la manera de tornar-los a la terra? I encara una altra cosa; resultarà econòmic?

—Tres preguntes en poques paraules i totes en el seu lloc; lo que no hi està és l'avençat de l'hora que ens obligarà a deixar-ho per a una altra sentada.

—Molt conforme.

Davant les eleccions a la Generalitat

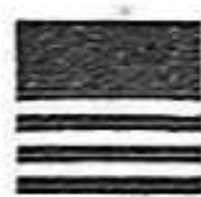
Tots els partits han començat a combinacions i a procurar-se situacions favorables per a les eleccions del futur Parlament de la Generalitat de Catalunya. Sobretot, els partits esquerrans no saben ben bé on toquen en aquesta matèria. En lloc de plaçar-se en posició davant de Catalunya i els seus alts interessos es posen en situació favorable davant el partit i les seves minúscules conveniències. I així va resultant altra vegada una preparació d'eleccions tota desigual i allunyada dels interessos veritables de la nostra terra. Els qui avui manen és evident que no tenen cura de la seva responsabilitat en el moment històric en què ens trobem; i en lloc de preparar les coses de cara a aquesta responsabilitat, procuren posar en els seus actes tota llei d'egoïsmes i de baixes passions.

Amb aquesta preparació ¿qui pot dubtar que la campanya electoral resultarà més antipàtica encara que la de les eleccions de l'any 1931? A més, les garanties per a l'emissió del sufragi no es trobaran enlloc, com ja tampoc en 1931 es varen trobar. Llavors encara els Governadors miraven cap a Madrid; i al Ministeri de Governació hi havia un home, fatal per molts conceptes, però poc interessat en els partidismes de Catalunya. Però ara, que els Governadors miraran cap a la Generalitat i des

d'allí seran orientats cap a la política dels partits d'esquerra dominants, què pot passar? ¿amb quina confiança podem mirar la neutralitat dels governants? quines garanties arribarà a tenir l'oposició?

Tots varem estar conformes que l'alegria que en nosaltres podien produir les llibertats reconegudes per l'Estatut restava un xic opaca, un molt amargada per les tristors que produïa veure com l'Estatut queia, de moment, en mans de gent que en res no havia de tenir en compte els interessos de Catalunya i sí els interessos de les comunitats governants. I ara, davant les eleccions, ja les nostres prediccions es confirmen i ja els nostres temors es van convertint en tristíssimes realitats. Ara, en aquest moment de lluita d'egoïsmes, és quan podrem veure clarament quins són els que, sabent saltar per damunt els interessos minúsculs de partit, es situen davant els interessos de Catalunya. Ara sabrem qui són els qui estimen aquesta Catalunya que mai no escapa dels seus llavis i els qui no l'estimen més que per fer-ne campanya electoral orientada cap a casa seva. Ara s'ens revelaran clarament les posicions d'uns i d'altres.

Que la virtut no es manifesta manta vegada en els actes extraordinaris dels homes sinó milloren els actes més petits però més constants del viure quotidià, del ritme normal de la vida.

CAVERNICOLES RETROGRADS!

Un full clandestí dels de l'Unic TANMATEIX SEMPRE FAN FASTIC

Companys de treball:

El dia de la Mercè aparegueren per Barcelona, uns fulls clandestins: tan sols amb dir que eren més dignes de bàrbars que no pas de gent civilitzada, ja podeu pensar que sols podien ésser obra dels de l'Unic.

Amb llenguatge indigne de persones civilitzades, sols pretenien induir els obrers al crim; i sols pretenien boicotejar la República, i els governants.

Aquestes lluites fraticides en què s'inspira sempre la gentussa de l'Unic, són vertaderes lluites cavernícoles, són lluites retrògrades i indignes.

En temps de democràcia i en temps de República, no hi ha, no hi deu haver més armes que la llei.

Si les lleis no són justes, *les millorarem*, que per alguna cosa la llei ens dona als obrers els mateixos drets que a tots els altres ciutadans.

Però tornar al temps de les caverne, tornar a les lluites cavernícoles, això no ho fa cap home civilitzat.

Voler enfonsar la República, fer tot el possible per boicotejar la República, i després tenir barra de fer-se passar per republicans, és una indignitat i una farsa que sols ho fa la gent de l'Unic.

Els mai no han estat republicans. Ells sempre han estat la gent cavernícola i retrògrada, que treballa nit i dia per destruir la societat i fer-la tornar enrera, fins al punt que si d'ells depenia, tots tornariem als temps de les caverne.

Obrers: fugiu de l'Unic: Fugiu dels cavernícoles i retrògrads: fugiu de la gent als quals fa por la llei i la justícia: fugiu de gent que no pot donar comptes públicament, perquè llavors *fins els ciutadans pacífics s'es-cruixirien*.

ROBESPIERRE

Oh la popularitat!

Un destacat prohoms a'un partit polític no català, i ex conseller de la Generalitat, deia el dia de l'arribada del Cap del Govern de Madrid.

—Hi ha molta gent forastera avui
—En què ho coneixeu—li demanà un seu company,

—En què no conec a ningú.

La qüestió dels rabassaires

La tornem a tenir damunt la taula de les actualitats. Els rabassaires, davant la verema, no volen partir els raïms en les proporcions convingudes amb els propietaris, sinó en una proporció que a ells els interessen, amb l'evident disseny d'anar reduint la porció del propietari fins que aquest resti exclòs de la seva propietat.

Es el que ells diuen: ¿no ens van dir els nostres diputats que la terra ha d'ésser del qui la treballa? Doncs, a posar en pràctica aquest oferiment. I com que els qui això prometeren avui manen i disposen, que compleixin la seva promesa, que d'ells depèn...

Cal confessar que la lògica els acompanya en bona part, efecte de les campanyes demagògiques de la gent que no mira de posar fre a les seves paraules quan vénen eleccions, davant l'angúnia i el desig que, pel que es veu, porta el posseir una acta de diputat.

Es van dictar uns decrets de revisió imprudentment, lleugerament; van venir unes sentències de Jutjats, que s'han deixat incomplertes; i ara, els acords del Jurat Mixt tampoc no troben terreny favorable per al seu compliment. ¿Què en sortirà de tot això?

No hi ha aquí cap problema social. Tampoc no hi ha cap problema polític, ja que els mitjans per a resoldre'l han estat tots emprats. Hi ha només un problema en aquest afer: el de la crisi del principi d'autoritat. Si ara a través de decrets del Govern i de sentències dels Tribunals els rabassaires es sortissin amb la seva, és evident que només obeirà aquest resultat a la manca d'autoritat per a fer complir aquelles sentències i per a posar en pràctica els decrets del Govern. I aquest precedent, ¿què ens portarà el dia de demà quan una classe qualsevol, amb força de gent suficient per exigir-ho, vulgui fer prosperar les seves reivindicacions? ¿On és trobarà el principi d'autoritat per impedir-ho i per endegar el problema per vies legals?

Les crisis d'autoritat són les pitjors en tota societat. Tot el que sigui endegar els problemes pels camins de la llei no ha d'espantar ningú. Però tot el que sigui saltar per damunt les normes legals i fer trontollar

La llei del 8 d'abril

Aclarim! I no ens cansem de fer-ho, ja que aquesta és la manera com nosaltres obrem per anar traient les benes dels ulls que aquests adormidors de consciència van posant als qui encara no tenen prou força de voluntat per abandonar-los d'una vegada.

Hi ha dues maneres de presentar lluita: la nostra, serena, sense fantasies nècies ni vocables idiotes per coaccionar el poble, procurant fer-nos comprensius i triomfar en la veritat sempre a flor de llavi, no com l'altra, tota ella plena de violències i amenaces, coaccions arreu i falta de sentit comú, com una nau sense timó i a mercè de les ones! Què voleu que faci Un cop de mar té d'engolir-se-la! En mig d'aquest temporal que té d'acabar amb la C. N. T. i la F. A. I. estem enfrontats. El poble, avui, en ple període de República, és qui votà les lleis per mitjà dels seus representants al Congrés; el poble, avui, és qui governa; ja s'han acabat els temps nefastos de la monarquia en què un dogal al coll ens ofegava la més petita protesta, si no, de què hauria servit el 14 d'abril!

I entre aquestes Lleis que nosaltres havem votat n'hi ha una que no pot pair l'anarcosindicalisme; i als afiliats a l'Unic són a la vetlla de fer uns dies més de vacances obligatòries, com ben clar ja anuncia la *Soli* del 7 del corrent en l'article editorial, que entre altres mitjants perquè l'obrer mengi, diu: «SIN SIQUIERA INSI-NUAR SI SE UTILIZARA O NO EN ESTA OCASION LA HUELGA GENERAL COMO ARMA DE DEFENSA.»

De manera que ja ho saben els futurs vaguistes, si volen emprar el temps que duri la vaga, que vagin

el principi d'autoritat, si que ha d'espantar tothom, perquè la societat resta orfe de tota garantia de vida social. La justícia per a tots. Però és evident que la justícia necessita un braç fort per a posar-la en compliment. I aquí, aquest braç fort no sembla trobar-se. ¿No havíem quedat que aquest Govern realment governava i tenia la mà forta? En algunes coses, sí. En altres coses, aquí en tenim l'exemple.

fer comptes de les quotes que paguen i dels jornals que perden per veure ben clar el negoci en què estan posats.

No cal espantar-se per tan poca cosa, la llei del 8 d'abril obliga a un llibre d'actes, a un registre de socis i a... (ara ve la bona), a un llibre de caixa.

Ja ens fem càrrec, però, que als de la F. A. I. és tan difícil de presentar comptes nets, que el millor fóra *borrón y cuenta nueva*. Tant per tant ningú en protestaria, hi haurien festes de carrers per celebrar que la Societat Anònima C. N. T. i F. A. I. es dicitessin a marxar per bon camí, fóra un gran pas per a vosaltres, de nois mal educats i baladrer passaríeu a ésser el model de joventus. Apa, cavernícoles de l'Unic, aneu sortint de vostres caus i, a plena llum, amb la cara ben alta comenceu una lluita honrada. Llavors sí que podreu deturar la gran desfeta en què us trobeu.

Ja ho saps, doncs, obrer afiliat a l'Unic, t'obligaran a fer vagues, si cal, perquè els teus dirigents ni són republicans, ni volen donar comptes nets, ni miren pels teus interessos.

Pensa bé i veuràs qui té raó. Nosaltres presentem comptes a tots els nostres afiliats que ens ho demanin i ens interessa presentar-los per demostrar la nostra honradesa; els altres et volen obligar que perdis els jornals per tal que demà no es vegin obligats a haver de donar comptes dels milions que han desaparegut misteriosament! Treu-te la bena!

F. Maymó B.

Febre vermella

S'ha declarat aquesta pesta que té caràcters d'epidèmia i es creu ésser la conseqüència de les pèssimes condicions sanitàries en què viuen els russos. Un grup d'especialistes alemanys són a Moscou per estudiar-la.

Comentaris al discurs de l'Azaña

El dia 7 de setembre al Parlament varen dir-se unes paraules, que dites pel Cap del Govern, haurien d'haver tingut la propietat de formar una massa compacta i ardida dels pares que porten els seus fills a escoles de religiosos. Però per ara tan contents, i merexent-nos que no ens deixin badar la boca... encara que sigui —és clar— en nom de la Llibertat.

A vosaltres fills del poble; a vosaltres que instintivament veieu la claretat i bonhomia de les accions, veieu, si això es fa, si és *Justícia*, si és *Llibertat* d'ensenyament.

«No es un atropello, decirle a un señor: estos bienes que tu has dejado en uso a la Compañía de Jesús para fines docentes, el Estado los necesita para fines docentes análogos; se ha instalado en ellos, por necesidad pública y social, y en vez de quedarnos simplemente con ellos, lo que sería el caso de la persecución, te damos su importe.

Si quiere este señor puede hacer otro edificio enfrente; pero el Estado no tiene tiempo de dedicarse a construir colegios; le urge mucho tener colegios donde educar a la juventud que no va a ir a las Congregaciones religiosas a estudiar. Porque no olvide, el Sr. Osorio, que en la Constitución está prohibida la enseñanza por las Congregaciones religiosas, y al Gobierno y a las Cortes les interesa hacer constar que estamos resueltos a que se cumpla este precepto, y que esto no ha sido una cosa escrita para no cumplirla nunca. Y esto no es una cosa que se pueda improvisar ni este Gobierno ni ninguno pueden hacer surgir de la nada todos los edificios y los elementos materiales que se necesitan para que el Estado pueda ofrecer a la juventud española centros donde educarse y evitar la necesidad de que ésta se instruya y eduque en los colegios de las Congregaciones.

Esto supone un vasto plan, un gasto muy considerable y una preparación de varios años, si se quiere hacer las cosas con prudencia y eficacia. Pues esta es una manera de acortar el camino. Nosotros, en vez de ponernos a hacer concursos de proyectos, subastas y construcciones y a gastar dinero en edificios, se los compramos hechos a los que los tienen, pagándoselos por lo que valgan, porque su señoría no tiene derecho a suponer que el Estado se va a burlar de los expropiados, y no va a pagarles, si son suyos, lo que valen los edificios. De suerte que el Gobierno ha tomado este camino, proponiéndolo a las Cortes, primero para cumplir un precepto constitucional; segundo, para evitar que esas previsiones, tomadas hace tantos años, produzcan un efecto contrario a los fines del gobierno y de la República, y tercero, como manera de adelantar en el camino de resolver el problema de la educación e instrucción por cuenta del Estado; de la educación y de la instrucción, según los preceptos de la Constitución; de preparar el camino para que desaparezca en España la educación e instrucción por cuenta y riesgo de las Asociaciones religiosas.

«El gobierno en materia religiosa se atiene a la Constitución, pero a la Constitución por entero que no se limita a disolver la Compañía de Jesús. El artículo 26 de la Constitución tiene diferentes párrafos, y uno de ellos es el de la prohibición de la enseñanza por las Congregaciones Religiosas, precepto que creo que está en el mismo artículo y por consiguiente el gobierno, que no está compuesto de pingüinos que no se acuerdan al día siguiente

Poble: si vols anar de dret, d'aprop o de lluny a la teva ruïna, aprèn de semblants mestres com es fa allò que ells diuen: *Justícia*, *Igualtat*, *Llibertat*, i per a tots!

¿No és atropell posar aquest antecedent en la vida d'un país, ço és, que segons el criteri d'altres governants es pugui repetir l'aplicació de semblant doctrina en totes les activitats individuals i col·lectives? No és atropell?

Això de què se'n pot edificar un altre al davant és raó de vailet de primera ensenyança perquè prou ensenya l'orella d'aquest argument; ah! si és un col·legi que ja funciona en mans laiques, atees que és igual ja poden estar tranquils; el que es tracta no és fer més àmplia l'ensenyança sinó aniquilar la religiosa, perquè treure'n 10 i posar-n'hi (si els troben) 10 veig que queda igual; el que s'enfonsa és que la joventut s'instrueixi i eduqui en col·legis religiosos.

Jà ho crec que s'escursa el camí d'aquesta manera; n'hi ha un altre que tampoc té intermitjos: allargar la mà i arrencar a córrer; o més modern, sortir amb calma encarant la pistola, perquè això de què ja ho pagaran caldrà veure en quina quantitat i de quina forma, i si no, fresc està el cas dels Jesuïtes.

I no hi veiem que sigui gaire adelantar el dedicar a l'ensenyament allò que es dedica exclusivament a l'ensenyament; quedem igual en quan a desenrotllament de l'ensenyança; ara el que queda «tip» és el que pren, i si un s'engreixa a riscos d'allò exacte que perd l'altre...

A què fer més comentaris si aquestes tres ratlles dites pel Cap del Govern (?) ho diuen tot.

de lo que hicieron el día anterior, y que tiene unas líneas generales de política que alcanzan a horizontes bastante largos y amplios, tiene desde ahora, y se ha provisto desde antes, de los medios necesarios para ir desarrollando la política marcada en el artículo 26 de la Constitución, y esto no es más que marchar por el camino constitucional que las Cortes han aprobado.»

C. S.

Desarmament i pau mundial

Els problemes del desarmament i de la pau interessaven vivament en aquests moments l'opinió universal. És per això que creiem oportú fer conèixer als nostres lectors un extracte de l'article que, sota el títol «Convergències», ha publicat *L'Osservatore Romano*.

Comença l'òrgan vaticà per examinar la situació que s'ha vingut creant aquests dies en relació al desarmament amb la publicació de la nota franco-alemanya, amb la de l'article de Mussolini i la dels discursos de Lord Cecil i Lord Henderson.

L'articulista remarca abans que tot la perfecta harmonia de pensament amb la Lletre Apostòlica de Lleó XIII del 30 de juny de 1884, amb les seves allocucions del 11 de febrer i 30 de juny de 1889, amb la seva lletra a la reina Guillermina del 29 del mes següent. La necessitat del desarmament, com a condició imprescindible per a la pacificació del món i el reajustament econòmic després de la gran guerra; del desarmament proporcionat a la defensa de cada nació en particular, amb la garantia del dret substituint la força per l'arbitratge obligatori, fou proclamada en la nota del primer d'agost per Benet XV i també en la lletra de Pius XI a l'Arquebisbe de Gènova i al Cardenal Gasparri, del 7 i del 26 d'abril de 1922; en la recomanació d'una pràctica seguretat recíproca per al coronament de la pau moral i social; en les allocucions natalícies del 1930 i 1931; en la «Nova independent» del 2 d'octubre de l'any passat, en la qual la reducció dels armaments és equadrada en la resolució de la crisi mundial, i, finalment, en el discurs sobre les virtuts heròiques d'Àlicia Le Clec del 3 d'abril de l'any 1932, el dia mateix d'un important conveni polític a Londres.

Davant les discussions i polèmiques, davant la fluctuació de proposicions, davant l'incert desenvolupament de memorials i de conferències, el principi i l'actitud de la Santa Seu no han canviat mai. Ella veié en qualsevol parcial resolució un pas endavant vers la meta. Mai no parà d'insistir en l'afirmació del programa integral sobre tres punts inseparables: triomf del dret, desarmament, arbitratge. Sota aquests tres punts apareix inevitablement

el problema sempre que un hom considera la urgència d'una pacificació veritable.

També aquesta vegada, en la present manifestació de la inquietud que oprimeix Europa i davant el desig i la necessitat d'alliberar-se'n, tothom té consciència que el problema a resoldre és tal com ha indicat sempre la Santa Seu. Això ressalta en tots els documents apareguts fins ara, la qual cosa demostra al nostre parer l'essencial convergència.

L'actual situació del problema polític del desarmament és, doncs, de convergència vers una tesi central. No ha variat la tesi de la Santa Seu, que no posem de relleu ací sinó per a remarcar com el pensament del Vaticà, definit massa sovint com a retòric, quan no ha estat qualificat de somniador, considerat també moltes vegades com una pia il·lusió, té una importància molt més gran. L'Alemanya, que reclama la igualtat de drets per als armaments, ja que no es va al desarmament general; el cap del Govern italià que, justificant aquesta demanda alemanya, la veu en funció moderada i pendent del desarmament mateix; França, que, com a conclusió de la seva nota, declarada estar disposada a laborar amb Alemanya per a un nou estatut, no certament per a la preparació de la guerra, sinó per a acostar-se a l'assoliment de la pau; els homes d'Estat anglesos que diuen: «la demanda d'Alemanya és irresistible» per a una resolució del problema dels armaments, demostren racionalment la possibilitat d'una entesa sobre aquesta fórmula de la qüestió: el deure d'igualtat en la reducció dels armaments.

Ferm aquest punt, ferm el desarmament amb garanties de fet i de dret, ja proposades per la Santa Seu, perquè la gran conquesta civil no sigui frustrada per cap insídia, cal la igualtat de drets, que a la fi no serà contrastada per ningú.

Heus ací perquè, en el pensament i en la il·luminada rectitud d'aquells damunt els quals, en cada país, pesen les responsabilitats, haurà d'ésser considerat en la seva realitat objectiva el pas donat per Berlin; que, si ell ha servit a la solució del problema del desarmament, la causa de la pau certament que no hi haurà perdut res.

En terres de la llibertat

INSISTINT

Algunes dades que serveixen per a fer veure la necessitat de determinades persecucions. Segons la darrera estadística, són vint-i-dos mil tres cents trenta set els jesuïtes que hi ha actualment a tot el món; d'ells, en números rodons, cinc mil són espanyols, quatre mil dos cents nord-americans, tres mil sis cents anglesos i canadencs, tres mil alemanys i també tres mil francesos. Els altres són

italians i eslaus. Els hispano-americans són comptats amb els espanyols.

Preguntem ara: Si tan indesitjables són els jesuïtes, com s'explica que n'existeixi un tan gran nombre a totes les nacions, particularment a Alemanya, Estats Units i Anglaterra? A Alemanya a causa de la fòbia luterana, estaven expulsats durant els darrers anys de l'Imperi; mes en proclamar-se la República alemanya en

nom de la llibertat per a tot element d'ordre, es va permetre l'entrada a la nació als jesuïtes, que ja han establert llurs col·legis a Berlín i altres ciutats.

En parlar, però, de llibertat i democràcia, sempre amb raó és citat com un país model els Estats Units. Doncs bé; en aquest país, d'on ens arriba la qualificació d'«indesitjables» (puix així anomenen aquells que no convé que entrin al seu territori), en aquest país on no podrien entrar molts espanyols, hi ha, com hem dit, quatre mil dos cents jesuïtes que hi viuen en plena llibertat.

Els jesuïtes tenen als Estats Units dotze universitats amb totes les facultats, i cinquanta un col·legis amb absoluta llibertat d'ensenyament, i són vàlids els títols allà conferits, sense necessitat que els jesuïtes tinguin títols otorgats per les universitats de l'Estat. Citem les Universitats de Fordham a les afores de Nova York, amb nou cents alumnes; la de Georgetown (Washington), amb mil cent, la de Loyola, a Nova Orleans, i la de Sant Lluís (Missouri), amb dos mil aproximadament, amb els dos col·legis adjunts. A Nova York, ultra l'esmentada Universitat, tenen cinc col·legis de primera, segona i superior ensenyança.

¿Com s'explica que el país de la democràcia, de la llibertat de consciència, i on es vigila tan estretament l'entrada dels indesitjables, es doni àmplia llibertat a la Companyia de Jesús, si fos nociva?

Que són perspicaços els espanyols anticlericals! No sabem si en nom de la llibertat, o de la igualtat, o de la fraternitat, aquests han llençat al carrer tots els jesuïtes espanyols i s'han ensenyorit de les cases llurs. La segona part d'aquesta tragèdia ja ha començat per a tots els religiosos que es dediquen a l'ensenyament; involucrant en la mateixa persecució tota l'Església catòlica espanyola.

VERAX

Un comediant

Tots els treballadors coneixem prou bé les males arts de Lerroux, d'aquell senyor que s'ha fet milionari explotant desvergonyidament la misèria i la bona fe de l'obrer.

Ell és el qui ha fet tenyir potser més de mil vegades, els carrers de Barcelona de sang treballadora; ell o el causant de la crema vergonyosa d'esglésies i convents l'any 1909 ell ha portat la fam i la misèria a moltes llars, ell va arruïnar, amb aquesta conducta impolítica, la hisenda de la ciutat. I tot això a favor de qui? — Pregunteu-ho a la seva butxaca i... digueu-ho a Pic i Pon, Ulled, Giralt i companyia.

Lerroux no ha estimat mai l'obrer, ha estat sempre un ministerial disfressat, un revolucionari de fureta; i els mals governs de la monarquia el varer, aprofitar per a ofegar el movi-

ment nacionalista i per lligar més i més tots el qui vivim del treball.

Lerroux és quasi un comediant, però les seves quasi-comèdies no ens agraden gaire, Mireu-lo com s'ha fet milionari, com rumbeja, com va a prendre els banys i a fruit a les millors platges a l'esquena d'aquell passat i dels obrers que es deixaren entabanar per les seves paraules i per les seves gesticulacions farisaïques Ara no s'en vol recordar; nosaltres, en canvi, guardem ben vius aquests records.

Fa pocs dies va reorganitzar el seu partit ací a Catalunya. Necessita els nostres vots. Vol tornar-nos a enganyar. Nosaltres hem après moltes coses, i encara que no sapiguem tant com Gassol, no per això ens deixarem xollar.

Un dia o altre vindran eleccions i tant Lerroux, el vell falsari, com els esquerrans que ara remenen les cires, els nostres vots els faran saltar per la finestra si no volen marxar per la porta, puix que encara que no ens agradi la violència, sabrem defensar-nos si s'ens ataca amb aquesta arma.

Via fora, foragitem de casa nostra els comedians de la política, els viuidors, i els explotadors de l'obrer.

L'AMIC

Espigolant

El P. Cox candidat a la presidència dels EE. UU.

Dies enrera donàvem la notícia de què el Pare Cox, capellà catòlic americà, presentava la seva candidatura per president als Estats Units en les vinents eleccions. Avui ens plau afegir algunes referències seves, que van prenent relleu tant com es va acostant la data de les eleccions.

El P. Cox és un fill d'obrer; obrer ell també en la seva joventut i precisament dels oficis més durs: ferrer, fonedor, minaire, sempre propagandista social; i ara, social-cristià. Després sent la vocació religiosa, però no es resigna a renunciar al seu dinamisme a favor dels proletaris; i després d'haver estat capellà durant dos anys en el front europeu, retorna a la seva pàtria i repren la seva activitat. L'església de Sant Patrick de Pittsburg, en la qual és rector, és a un dels centres més importants dels districtes miners, i per això és un lloc propici, vastíssim a la propa-

ganda política, barrejada amb la propaganda social.

Vingué a Europa per assistir al Congrés Eucarístic de Dublin en representació dels catòlics americans, i com era natural passà per Roma per visitar al Sant Pare.

Després retornà a Amèrica, on a darrers d'agost tenia d'assistir als primers actes s'organitzaren a favor de la seva candidatura. En la campanya electoral disposarà d'una estació de ràdio muntada expressament pels seus actes, periòdics lluminosos a les capitals dels 48 Estats de la Confederació, films proletistes sobre la seva obra realitzada i l'obra que pensa realitzar si surt elegit, un grup d'aeroplans per la difusió de manifestos, etc.

En declaracions fetes als periodistes, el P. Cox es mostra molt optimista referent al resultat de les eleccions. Diu que compta amb la gran majoria dels 17 milions d'obrer sense feina, més de 7 milions d'ex-combatents de la guerra europea.

No obstant, cal no oblidar que els altres candidats que es presenten són homes d'història política i de gran anomenada. Herbert Hoover i Franklin Roosevelt són dos seriosos contrincants, als quals el P. Cox haurà d'enfrontar la seva fe, el seu patriotisme i sobretot el seu dinamisme incansable.

Saltenques

Conscients en els nostres actes

Ací no ha passat res.

És veritat que a fora s'esbatessen i criden i es discuteixen l'hegemonia del poble i molts se senten capacitats per a governar-lo i portar-lo cap... — diem-ho amb frase anarco-xivarrista — a l'harem de la felicitat, nosaltres diríem edèn, cosa ben distinta. Què hi fa?

Els resten a caseta i... que s'arreglin.

Ni personalment ni pecuniàriament col·laboren en res. El temps tot ho arreglarà, es diuen junt amb aquells funestos liberalots del vuitanta.

Que senten fressa, tanquen la porta; que hi ha bonança, l'obren i, en paus.

Això no vol dir que ells, dintre de casa seva i — ja podem estar contents — entre els seus amics, no judi-

quin, censurin i fins protestin dels actes violents, il·legals i revolucionaris; però no són capaços par a treure el nas a la porta i menys ajudar al que lluita per a la justícia.

Són aquests uns perfectes Estevets en tota l'extensió de la paraula.

Avui s'ha acabat aquell romanticisme. L'home ben format, després de la seva llar veu la dels altres, té obligacions en la societat i uns deures inexcusables.

És que el mal deu tenir estada franca pels nostres carrers i llar veïna?

És per ventura que els que cauen en l'esclavatge de l'error, no són els nostres germans?

Creieu que quan la pesta invadeix els vostres carrers no perillen les vostres famílies?

Creguts esteu que la demagògia és cosa solament «callejera»?

La societat, amics, us crida, us demana i us necessita. Si la gent honrada i digne, sense contemplacions s'hagués llançat a la lluita social, a la conquesta de l'home per l'home, per classe i estament, potser avui no hauríem de lamentar aquest capgirell, el qual, ajudant Déu, però apaigavarem, i tornarem a fer prevaler el bon sentit, el seny català, si no ens allunyem uns dels altres i som conscients en els nostres actes, particularment en els temps en què vivim.

No n'hi ha prou que l'home compleixi amb els seus deures individuals, ultra en té de socials dels quals no pot inhibir-se'n sense cometre un crim de *lesa-societat*.

No n'hi ha prou de retallar els cupons i esperar cap de mesos, fer el canari, llegir la premsa i... a caseta. I menys, molt menys, fer, per a salvar posicions, l'ofici denigrant, després d'aquell antisocial, d'actuar i emprar la vostra solvència i usar de la confiança que us puguin tenir com homes de justícia, dignitat i ordre, per a escampar la discòrdia i ésser, per a obtenir adulacions, servilismes i no perdre l'empleu o parròquia, els primers delatadors malèvols i crítics perversos, dels homes que, amb un zel heroïc es llancen a la recristianització i al retornament social a l'honradesa, d'aquesta societat morient per l'asfíxia esquerrana, amb un desprendiment admirable digne de tot elogi.

L'home, avui dia, més que mai ha d'ésser social, tant és així, que m'atreveixo a dir: No mereix el nom

d'home el que fa consistir la seva vida, només, en el jo.

La unió fa la força. L'adversari sap unir-se quan li convé. Doncs aprenem d'ell. Els amics deuen unir-se, conferenciar-se i ajudar-se mútuament.

Ideals grans i sagrats té l'home que, per damunt de tot, reconeix la seva espiritualitat, per als quals no pot romandre passiu: Déu i la Pàtria. Ells us criden i solament podreu servir-los ingressant en les organitzacions que defensen aquest lema, únic lema per tot home honrat. Lema aquest que vol dir: família, religió, reconeixement dels drets dels pares i de la propietat tal com la descriu la gran mestressa, l'Església catòlica.

D'aquesta manera fareu obra social i defensareu eficaçment els vostres legítims drets, a través de tot despotisme.

Tingueu present que, els desordres socials venen de fora, del carrer, no de la llar de casa vostra, per tant, a fora de la llar teniu la tasca a fer, si voleu evitar el mal que pugui caure damunt la vostra família; si voleu donar bon exemple; si voleu corregir el vostre germà; si voleu defensar els vostres drets sagrats; si voleu fer del poble, no un harem, com diu el vil anarquista, sinó un paradís on regni la pau, l'amor, la germanor, la benedicció de Déu.

Dintre de pocs dies la nostra terra us posarà a prova; un dels mitjans per a demostrar que sou socials i sabeu complir amb els vostres deures de societat, estarà posat a les vostres mans. Aquest únic mitjà amb el qual avui dia l'home pot fer triomfar els seus ideals de llibertat i de justícia entre els homes materialitzats per les concupiscències.

Dintre pocs dies Catalunya us cridarà: Fills meus!, lliureu-me de l'esclavitud sectària, del jou anarquista, que em debiliten, em deshonren, m'arruïnen, m'ofeguen; d'ells em venen tots els mals que pateixo. Catalans! com un Rafel de Casanoves enarboreu la seva bandera, la de Santa Eulàlia, i ara, que estic alliberada dels estranys, amb el vostre vot, allibereu-me dels mals fills i porteu-me car a la vertadera llibertat.

OPAL

* * *

De l'ambient

Tenien raó aquells dos esquerranets que dialogaven sobre l'assumpte, que

aquesta casta entén tant (?) de religió. La conversa en va manifestar quelcom d'interessant. Veus-la ací:

—Què vols que et digui, ho trobo massa fred, sembla una broma. Per mi de cap manera, no m'agraden aquests enteraments que, com diu «L'Amic del Poble» sembla que van a enterrar a un gosset. Jo, puc ésser el que tu vulguis; però quan em mori, no estic de ridiculeses, vull de dos a tres capellans al meu enterrament. Això no vol dir, saps, meca... que ara no em pugui fot... de la religió i qui la va... Quan hom és viu i té salut pot riure's d'aquests fanatismes, saps, m'entens?

—...

Aquí tens el Diputat Quintana, meca... que va fer cinc cèntims del mateix i, com ell, tota una colla que també s'ho volien menjar tot. D'aquests, al meu país, en diuen embustersos.

—...Jo no faré pas mai com aquests que prediquen el que no creuen, m'ho callaré... jo fan imparcial com vulguis; però trobo que això de la creu, els escolans, els capellans i tota aquella saragata, fa enterro...

Ah! i ara et diré, meca... perquè vegis que no soc pas sol que penso així, el que aquest dia va sentir a dir la meua dona a la carniceria.

—Què, digues aviat c...! qualsevol diria que et dediques a fer campanya religiosa.

—No, el que em dedico, és a dir les coses tal com són i no com ens les pinten aquests quatre embustersos des de la tribuna i des dels paperots de la majoria dels quals es diuen esquerrans, demòcrates, llibertaris etc., etc., no sé si em comprens, meca.

Doncs, el que la dona va sentir, fou que, un regidor del nostre tan ben escollit Ajuntament, el qual per per fer l'home, no sé si l'home o el gamarús, quan està sentat a les poltrones vota tot el que es present, encar que sigui contra la religió del poble, té molt ben firmades les fulles d'enterrament i... meca... vol que l'enterrin com el més catòlic...

—Què dius?

—El que sents. Això perquè vegis qui són aquesta colla de poca-vergonyes que prediquen el que no creuen i només fan que ensarronar el pobre poble que té la desgràcia d'escoltar-los.

Aquesta gent si et fixes, en tot demostren la seva incapacitat.

—Home, ara, que...

I així van entrar aquests dos subjectes dintre—com se suposa—d'un hostal—. Potser us creïeu dintre d'una missa?

Imp. de Salomó Marquès—Girona

L'AMIC DEL POBLE

MODERNA FARMACIA

RIBAS

Instal·lada amb tots els
: : avenços moderns : :

CENTRE
D'ESPECÍFICS

LABORATORI D'ESPECÍFICS
LABORATORI D'ANALISIS

Plaça de les Castanyes
TELEFON 144

Girona

Reservat per la

CONFITERIA «NEGRE»

Alfonso Hosta Bellpuig

Melge-Cirurgia

Carrer Ciutadans, 13 · GIRONA

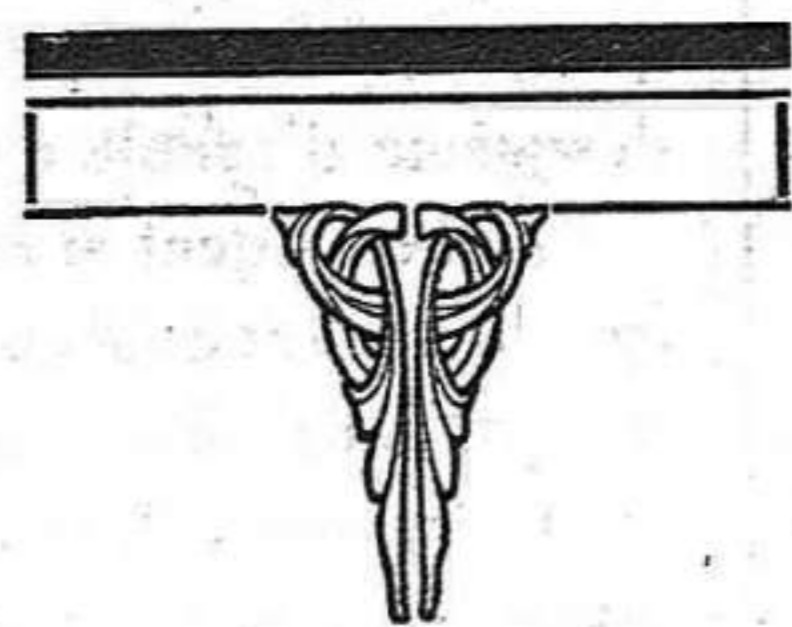
TELEFON 198

Anònima "Punt Blau"

INSECTICIDA

Galetes de llet

PLAJA

GIRONA

JOAN TARRUS BRU

Melge - Oculista

Figuerola, 17

GIRONA